

Klassisk arkæologiske studier 2, red. af HELLE DAMGAARD ANDERSEN, ANNE CORDSEN, HELLE W. HORSNÆS & KAREN SLEJ. Museum Tusculanums Forlag 1995. 316 s., ill. kr. 259.

Den daværende bestyrelse for Klassisk arkæologisk Forening udsendte i 1986 en samling artikler, der skulle afspejle medlemmernes mangeartede aktiviteter for en bredere dansk offentlighed. Den fik en vis gennemslagskraft, og nu knap 10 år efter foreligger *Klassisk arkæologiske studier 2* med samme formål og koncept, men med nye redaktører: Helle Damgaard Andersen, Anne Cordsen, Helle W. Horsnæs & Karen Slej.

Bogen indledes med en nyttig, men desværre ikke komplet oversigt over dansk feltarbejde i Middelhavsområdet 1984-1994.¹ De fleste af de omtalte projekter har hjemsted i den østlige del af Middelhavet, mens de fleste af bogens 15 artikler omhandler Italien eller Romerrigets vestlige provinser. Pladsen tillader desværre ikke én omtale af alle bidrag, men det kan indledningsvis konstateres, at både græsk og romersk arkæologi er repræsenteret i en række artikler baseret på upublicerede specialer. Det gælder f.eks. Birgit Tang: »Byggeri i Rom under Diokletian« om det ideologiske program bag det imponerende byggeri i Rom i perioden 284-305 e.Kr. Bogens mest kontroversielle bidrag er antagelig skrevet af Jonas Eiring, som i en imponerende tour-de-force forsøger at dekonstruere grundlaget for den absolutte kronologi i græsk arkæologi før Parthenon. Artiklen er inspireret af to angelsaksiske arkæologer, David Francis fra Texas og Michael Vickers fra Oxford, og må – med en historikers øjne – virke tankevækkende.

Emnerne for de øvrige bidrag spænder fra amazoner i attisk vasemaleri over etruskisk arkitektur til romerske kolonigrundlæggelser i Spanien. Spændende som en kriminalroman er John Lunds publikation af en romersk kvindestatue, der kom til København fra Tunesien i 1821, men hvis proveniens er en anden end oplysningerne i Antiksamlingens protokol. Tre andre artikler bidrager til udforskningen af dansk arkæologis historie i forrige århundrede gennem udførlige citater fra dagbøger, som henholdsvis Nationalmuseets grundlægger Christian Jürgensen Thomsen, Kronprins Christian Frederik og arkæologen/filologen P.O. Brøndsted førte under deres rejser til Italien og Athen. Tilsidst vil jeg fremhæve Søren Dietz' redegørelse for resultaterne af det dansk-tunesiske Segermes-projekt, der fokuserer på forholdet mellem land og by i antikken. Det er lærerigt at sammenholde dette bidrag med Peter Ørsteds artikel i HT 93 (1993) om samme projekt. Man får da et godt indtryk af, hvor forskelligt arkæologer og historikere forholder sig til den samme problemstilling.

En samlet vurdering af *Klassisk arkæologiske studier 2* kan give anledning til flere betragtninger. Først og fremmest lider bogen af alle festskrifters svaghed: afhandlingernes kvalitet er meget svingende og i sagens natur meget forskelligartede, eftersom der ikke er lagt en tematisk linje. Desuden burde udgiverne nok have afvist et par bidrag, hvor der for størstedelens vedkommende er tale om

¹ Man savner omtale af Kefallénia-projektet i Grækenland (under ledelse af K. Randsborg) samt dansk deltagelse i udgravninger på Krim (L. Hannestad m.fl.); se *Acta Hyperborea* 3-6 (1991-1995) for tilsvarende rapporter over dansk feltarbejde.

genbrug. Men de fire redaktører bør alligevel roses for deres initiativ til udgivelse af denne vifte af artikler, der i det store og hele giver et godt indtryk af den nuværende danske antikforsknings mangesidighed.

Jesper Carlsen

Birka Studies Volume 2. Excavations in the Black Earth 1990. Edited by BJÖRN AMBROSIANI and HELEN CLARKE. Stockholm 1995.

The Twelfth Viking Congress. Developments Around the Baltic and the North Sea in the Viking Age. Edited by BJÖRN AMBROSIANI and HELEN CLARKE. Birka Studies Volume 3. Stockholm 1994.

I årene 1990-95 har der fundet en ny, intensiv udgravning sted af »den sorte jord« i Birka. Allerede fra 1992 er den tilhørende publikationsserie påbegyndt under navnet *Birka Studies*. Volume 1 indeholdt artikler om den historiografiske baggrund og transkriptioner af Hjalmar Stolpes oprindelige rapporter fra 1873-89. Volume 2 omhandler det første års udgravninger og beskriver den omhyggelige udgravningsteknik (med soldning af al udgravet jord fra snævert specificerede lag og udgravningsfelter) og omtaler de mange naturvidenskabelige undersøgelser af både makro- og mikrofossiler. De mange, ofte ganske små fund blev konserveret på stedet, og nogle af de lidt større får særskilte artikler. Der ser ud til at blive tale om en velfinansieret og veldokumenteret udgravning af den gamle handelsplads.

Birka Studies Volume 3 indeholder rapporten fra The Twelfth Viking Congress holdt på Hässelby Slott august-september 1993. Det udbytte, man væsentligst får fra sådanne symposieberetninger, er en generel oversigt over »Stand der Forschung«, samtidig med, at sløret løftes for igangværende projekter. Og her skuffer den foreliggende rapport ikke. Tilmed har et par store indlæg netop præg af forskningsoversigter, således Johan Callmers artikel om arkæologernes nuværende viden om handelspladser og tidlige byer langs Kattegat og Østersøen; som i flere andre artikler gøres der opmærksom på de mange nye fund langs de Vendiske kyster og i de Baltiske lande og det vises, at væksten i anlæg af handelspladser er startet før den egentlige vikingetid. Dette er blot én af de fjorten væsentlige artikler om hovedemnet *Urbanization and Settlement in East and West*. Under hovedtitlen *Means of Payment in East and West* findes tre vægtige artikler; særlig kan nævnes Thomas S. Noonans opgørelse af skatte med arabiske sølvmonter, hvor det nuværende Polen optræder som en uventet stor importør af østligt metal; Noonan kan vise, at mens der vedbliver at ankomme nyslåede arabiske sølvmonter til Rusland, når kun ganske få frem til Østersølandene efter midten af det tiende århundrede. Bogens tredje afsnit behandler i sine elleve artikler mest sproglige, men også religionshistoriske og runologiske emner. Gillian Fellows-Jensen giver en oversigt over forskningen i de skandinaviske sprogs spor på alle relevante Britiske Øer; og Lena Peterson præsenterer en ny database for de skandinaviske rune-tekster, der nok skal blive flittigt brugt. Bogen er væsentlig læsning for alle vikingeforskere, der i endnu højere grad end andre historikere er tvungne til at arbejde tværfagligt. De kan her få en hurtig indgang til forskningens nyeste resultater og problemstillinger.

Rikke Malmros